NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA

F. G. JACOBS

prednesené 30. júna 2005 [1]

1 V tomto návrhu na začatie konania o prejudiciálnej otázke kladie Hof van Beroep te Antwerpen (Odvolací súd Antverpy) niekoľko otázok o výklade článku 221 Colného kódexu Spoločenstva [2].

2 Konanie vo veci samej sa týka nároku na vyberanie sérií colných dlhov, ktoré vznikli medzi rokmi 1992 a 1994, ale ktorých existencia nebola známa ani zodpovednému colnému zástupcovi, ani colným orgánom až do roku 1995, keď sa stalo zjavným, že predmetné tovary v skutočnosti nespĺňali podmienky na dovoz oslobodený od cla. Colný zástupca tvrdí, že v prípade aspoň niektorých dlhov bola suma colného dlhu oznámená po uplynutí lehoty a/alebo, že určité procesné požiadavky neboli dodržané, čo teda bráni vyberaniu.

3 Vnútroštátny súd sa preto s ohľadom na uvedené argumenty v podstate pýta:

— Musí oznámenie nasledovať alebo môže predchádzať zápisu sumy do účtovnej evidencie?

— Ak je dlžník oboznámený po uplynutí predpísanej lehoty troch rokov, zanikol dlh alebo je len nevymáhateľný?

— Musí členský štát spresniť spôsob, akým treba uskutočniť oznámenie? V prípade neposkytnutia takého spresnenia, aké kritériá musia byť splnené?

4 Prvotný problém, tiež prednesený vnútroštátnym súdom, sa však týka uplatniteľnosti colného kódexu *ratione temporis*, keďže určité colné dlhy vznikli pred 1. januárom 1994, teda pred nadobudnutím účinnosti colného kódexu, hoci konanie smerujúce k vybratiu cla bolo začaté až po uvedenom dni.

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Nariadenie Rady (EHS) č. 2913/92 z 12. októbra 1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Spoločenstva (Ú. v. ES L 302, 1992, s. 1; Mim. vyd. 02/004, s. 307).

Colné právne predpisy Spoločenstva

5 Tak v súčasnosti platné právne predpisy, ako aj tie, ktoré nimi boli nahradené, obsahujú ustanovenia upravujúce vyberanie colného dlhu zisteného následnou kontrolou, teda vyberanie cla po úvodnom prepustení do režimu dovozu alebo vývozu, na základe ktorých clo vzniklo.

Colný kódex

6 Colný kódex Spoločenstva bol prijatý roku 1992 na účely nahradenia ustanovení, ktoré boli predtým obsiahnuté v značnom množstve nariadení a smerníc jediným, jednoduchším, úplnejším a zladenejším súborom pravidiel. V súlade s článkom 253 sa uplatňuje od 1. januára 1994.

7 Kapitola 3 (články 217 až 232) hlavy VII je nazvaná „Vyberanie sumy colného dlhu". Oddiel 1 uvedenej kapitoly (články 217 až 221) pokrývajú „Zápis colného dlhu do účtovnej evidencie a jeho oznámenie dlžníkovi".

8 Článok 217 ods. 1 stanovuje:

„Colné orgány vypočítajú sumu dovozného alebo vývozného cla vyplývajúcu z colného dlhu, ďalej len ‚sumu cla', akonáhle majú potrebné údaje, a zapíšu ju do účtovnej evidencie [do účtovných dokladov — *neoficiálny preklad*] alebo do iného rovnocenného nosiča informácií (zápis) [(zápis do účtovnej evidencie) — *neoficiálny preklad*]."

9 Články 218 a 219 sa zaoberajú lehotami na zápis do účtovnej evidencie.

10 Článok 220 pokrýva situácie, v ktorých sa (správny) zápis do účtovnej evidencie omešká. Podľa článku 220 ods. 1:

„Ak suma cla vyplývajúca z colného dlhu nebola zapísaná do účtovnej evidencie v súlade s článkami 218 a 219 alebo ak bola zapísaná do účtovnej evidencie vo výške nižšej ako suma dlžná na základe právnych predpisov, zapíše sa suma cla, ktorá má byť vybratá alebo zostáva na vybratie do 2 dní odo dňa, kedy sa colné orgány o tejto

skutočnosti dozvedeli a môžu vypočítať sumu dlžnú na základe právnych predpisov a určiť dlžníka (dodatočné zapísanie do účtovnej evidencie). ...“

Predchádzajúce právne predpisy

11 Podľa znenia v relevantnom čase [3] článok 221 ods. 1 a 3 stanovuje toto:

12 Pred nadobudnutím účinnosti colného kódexu boli podobné pravidlá obsiahnuté v nariadeniach Rady (EHS) č. 1697/79 [4] a č. 1854/89 [5], ktoré boli zrušené s účinnosťou od 1. januára 1994 článkom 251 ods. 1 colného kódexu.

„1. Akonáhle je suma cla zapísaná do účtovnej evidencie, musí byť oznámená dlžníkovi v súlade s ustanovenými postupmi.

Nariadenie č. 1697/79

...

13 Ako je uvedené v článku 1 ods. 1, nariadenie určovalo podmienky, za ktorých mali príslušné orgány uskutočniť vyberanie dovozných ciel alebo vývozných ciel, ktoré boli zistené následnou kontrolou tovarov podliehajúcich colnému konaniu zahŕňajúcemu povinnosť platiť také clá, ktorých zaplatenie, z akéhokoľvek dôvodu, nebolo vyžadované od osoby zodpovednej za zaplatenie.

3. Oznámenie dlžníkovi sa neuskutočňuje po uplynutí lehoty troch rokov odo dňa, kedy vznikol colný dlh. Avšak tam, kde colné orgány nemohli určiť presnú sumu splatnú podľa zákona v dôsledku konania, ktoré by mohlo viesť k trestnému súdnemu konaniu, sa môže takéto oznámenie, pokiaľ to povoľujú platné právne predpisy, urobiť po uplynutí takejto trojročnej lehoty.“

3 — Odsek 3 bol po čase relevantnom pre túto vec nahradený novými odsekmi 3 a 4 nariadením (ES) č. 2700/2000 Európskeho parlamentu a Rady zo 16. novembra 2000 (Ú. v. ES L 311, 2000, s. 17; Mim. vyd. 02/010, s. 239).

4 — Z 24. júla 1979 o vyberaní dovozných ciel alebo vývozných ciel, ktoré boli zistené následnou kontrolou, a ktoré od osoby zodpovednej za platenie neboli požadované za tovary, ohľadom ktorých začalo colné konanie zahŕňajúce povinnosť platiť také clá (Ú. v. ES L 197, 1979, s. 1).

5 — Zo 14. júna 1989 o zápise do účtovnej evidencie a podmienok platenia súm dovozných ciel alebo vývozných ciel vyplývajúcich z colného dlhu (Ú. v. ES L 186, 1989, s. 1).

14 Podľa článku 1 ods. 2 písm. c) na účely nariadenia znamenal „zápis do účtovnej evidencie“ „úradný akt, ktorým je riadne určená suma dovozných ciel alebo vývozných ciel, ktoré majú byť vybraté príslušnými orgánmi“ [*neoficiálny preklad*].

15 Článok 2 stanovoval:

„1. Keď príslušné orgány zistia, že celá suma alebo časť sumy dovozného alebo vývozného cla dlžná na základe zákona u tovaru deklarovanom v colnom režime, na ktorý sa vzťahuje povinnosť zaplatiť takéto clo, nebola od osoby zodpovednej za zaplatenie požadovaná, uskutočnia úkon smerujúci k vybratiu sumy nezaplateného cla.

Taký úkon však nemôže byť uskutočnený po uplynutí obdobia troch rokov odo dňa zápisu do účtovnej evidencie súm pôvodne požadovaných od osoby zodpovednej za zaplatenie, alebo keď neexistuje zápis do účtovnej evidencie, odo dňa vzniku colného dlhu týkajúceho sa predmetného tovaru.

2. V zmysle odseku 1 bude úkon smerujúci k vybratiu sumy cla uskutočnený oboznámením dotknutej osoby o sume dovozného alebo vývozného cla, za ktorého zaplatenie je zodpovedná.“ [*neoficiálny preklad*]

Nariadenie č. 1854/89

16 Článok 1 ods. 1 uvádzal, že nariadenie sa týkalo „zápisu súm dovozného alebo vývozného cla vyplývajúceho z colného dlhu do účtovnej evidencie a podmienok ich platenia“ [*neoficiálny preklad*].

17 Článok 1 ods. 2 písm. c) definoval „zápis do účtovnej evidencie“ ako „zápis sumy dovozného alebo vývozného cla zodpovedajúceho colnému dlhu do účtovných dokladov alebo na akýkoľvek iný nosič používaný namiesto nich colným orgánom.“ [*neoficiálny preklad*].

18 Podľa článku 2 ods. 1:

„Každá suma dovozného alebo vývozného cla vyplývajúca z colného dlhu ďalej nazývaná ‚suma cla‘ bude colným orgánom vypočítaná hneď, ako bude mať potrebné údaje a bude uvedeným orgánom zapísaná do účtovnej evidencie“ [*neoficiálny preklad*].

19 Ustanovenia článkov 3 a 4 boli v podstate rovnaké ako ustanovenia článkov 218 a 219 colného kódexu.

20 Podľa článku 5:

„Keď nebola suma cla vyplývajúceho z colného dlhu zapísaná do účtovnej evidencie v súlade s článkami 3 a 4, alebo bola do účtovnej evidencie zapísaná vo výške nižšej ako suma dlžná na základe právnych predpisov, zapíše sa suma cla, ktorá má byť vybratá alebo zostáva na vybratie do účtovnej evidencie do dvoch dní odo dňa, keď sa colný orgán o skutočnosti dozvedel a dokáže vypočítať sumu dlžnú na základe právnych predpisov a určiť osobu zodpovednú za zaplatenie uvedenej sumy. ...“ [*neoficiálny preklad*]

21 Článok 6 ods. 1 stanovil:

„Hneď po jej zápise do účtovnej evidencie bude suma cla oznámená osobe zodpovednej za jej zaplatenie, v súlade so stanovenými postupmi.“ [*neoficiálny preklad*]

Skutkový stav a konanie

22 Pri niekoľkých príležitostiach v čase medzi 9. aprílom 1992 a 23. júnom 1994 Molenbergnatie NV (ďalej len „Molenbergnatie“), konajúc ako colný zástupca v mene inej spoločnosti, predložil colné vyhlásenia o dovoze video kaziet do Belgicka z Macaa.

23 Každý dovoz bol pokrytý „Osvedčením o pôvode formulár A“ vydaným príslušnými orgánmi v Macau, a bol teda oslobodený od cla podľa všeobecného systému preferenčných colných sadzieb pre tovary majúce pôvod v rozvojových krajinách.

24 V marci 1992 však vyšetrovanie delegácie Spoločenstva v Macau zistilo, že predmetné kazety nespĺňali požadované kritériá pôvodu na to, aby splnili podmienky na uvedené zaobchádzanie.

25 V dôsledku toho, hoci až 10. augusta 1994, Výbor pôvodu [6] oznámil členským štátom, že preferenčné colné sadzby by na

6 — Zriadený článkom 12 nariadenia č. 802/68 Rady z 27. júna 1968 o spoločnej definícii konceptu pôvodu tovarov (Ú. v., English Special Edition, 1968 (I), s. 165).

uvedené tovary nemali byť uplatňované a tovary by mali podliehať tak dovoznému clu, ako aj antidumpingovému clu, pretože pochádzali z Číny.

26 Dňa 27. februára 1995 informovali o uvedenej situácii belgické colné orgány doporučeným listom Molenbergnatie, bez odkazu na colný kódex, ale stanovujúc sumy dlžných dovozných a antidumpingových ciel, celkovo vo výške 712 228 BEF a 7 451 403 BEF.

27 Belgicko vo svojich pripomienkach uvádza, že sumy boli do účtovnej evidencie zapísané 7. marca 1995. Molenbergnatie vo svojich pripomienkach upresňuje, že deň zápisu do účtovnej evidencie nemožno overiť, pretože belgické orgány odmietajú predložiť účtovnú evidenciu.

28 Dňa 29. septembra 1995 zaslali colné orgány Molenbergnatie výzvu na zaplatenie uvedených súm[7], výslovne uvádzajúc, že nárok bol vznesený v súlade s článkom 220 ods. 1 colného kódexu.

7 — S malými zvýšeniami na BEF 712 243 v prípade dovozného cla.

29 Molenbergnatie uvedenú požiadavku napadla a vec v súčasnosti prerokúva Hof van Beroep, ktorý žiada o zodpovedanie týchto prejudiciálnych otázok:

„1. Uplatňujú sa články 217 až 232 Colného kódexu Spoločenstva... na vyberanie colného dlhu, ktorý vznikol pred 1. januárom 1994, ale ktorého vyberanie nebolo uskutočnené alebo začaté pred 1. januárom 1994?

2. Ak je to tak, musí sa oznámenie predpísané v článku 221 Colného kódexu Spoločenstva vždy uskutočniť po zápise sumy ciel do účtovnej evidencie alebo, inými slovami, musí oznámeniu predpísanému v článku 221 Colného kódexu Spoločenstva vždy predchádzať zápis ciel do účtovnej evidencie?

3. Vedie neskoré oznámenie sumy ciel dlžníkovi — teda oznámenie uskutočnené po uplynutí trojročnej lehoty stanovenej v pôvodnej verzii článku 221 ods. 3 Colného kódexu Spoločenstva..., hoci colné orgány v skutočnosti dokázali určiť v rámci uvedenej trojročnej lehoty presnú sumu ciel splatných

na základe zákona, — k tomu, že je nemožné uskutočniť vyberanie predmetného colného dlhu, čo vedie k zrušeniu predmetného colného dlhu, alebo má nejaký iný zákonný dôsledok?

4. Musia členské štáty určiť spôsob, akým musia byť sumy ciel v zmysle článku 221 Colného kódexu Spoločenstva oznámené dlžníkovi? Ak je to tak, môže členský štát, ktorý neupresnil, ako majú byť dlžníkovi oznámené sumy ciel, v zmysle článku 221 Colného kódexu Spoločenstva tvrdiť, že akýkoľvek dokument, v ktorom je uvedená suma ciel a ktorá (po zápise do účtovnej evidencie) bola oznámená dlžníkovi, môže predstavovať oznámenie sumy ciel dlžníkovi, ako je to predpísané v článku 221 Colného kódexu Spoločenstva, hoci uvedený dokument nijakým spôsobom neodkazuje na článok 221 Colného kódexu Spoločenstva ani nenaznačuje, že sa vzťahuje na oznámenie sumy dlžných ciel dlžníkovi?“

30 Molenbergnatie, Belgicko a Komisia predložili písomné pripomienky. Nebola vznesená požiadavka na pojednávanie a žiadne sa nekonalo.

Otázka 1: uplatniteľnosť článkov 217 až 232 colného kódexu

31 Je jasné, že na vyberanie colných dlhov vzniknutých po 1. januári 1994 sa môžu uplatniť iba ustanovenia colného kódexu.

32 S ohľadom na prvých šesť dlhov vzniknutých pred 1. januárom 1994 však vyvstáva otázka, či ich vyberanie, ku ktorému sa pristúpilo až po uvedenom dni, má byť upravené predchádzajúcimi právnymi predpismi alebo colným kódexom.

33 Východiskovým bodom analýzy musí byť princíp, ktorým sa Súdny dvor sústavne riadil, a to, že procesné pravidlá sa vo všeobecnosti uplatňujú na všetky konania prebiehajúce v čase, keď procesné pravidlá nadobudnú účinnosť, zatiaľ čo hmotnoprávne pravidlá sa zvyčajne neuplatňujú na situácie existujúce pred nadobudnutím účinnosti hmotnoprávnych pravidiel. [8]

34 Belgicko argumentuje, že články 217 až 232 colného kódexu obsahujú iba hmotno-

8 — Pozri, ako nedávny príklad, spojené veci C-361/02 a C-362/02 Tsapalos a Diamantakis, Zb. 2004, s. I-6405, bod 19 a tam citovanú judikatúru.

právne pravidlá, ktoré sa teda neuplatňujú na colné dlhy vzniknuté pri dovozoch pred 1. januárom 1994.

35 Molenbergnatie a Komisia však odkazujú na vec Salumi [9] a domnievajú sa, že predmetné články obsahujú „tak procesné, ako aj hmotnoprávne pravidlá, ktoré tvoria nedeliteľný celok a ktorých jednotlivé ustanovenia nemožno posudzovať izolovane vzhľadom na čas, kedy nadobúdajú účinnosť". [10] V súlade s uvedenou judikatúrou treba s takými článkami zaobchádzať tak, že sa nevzťahujú na situácie existujúce pred nadobudnutím ich účinnosti, iba ak existujú dostatočne jasné náznaky toho, že ich cieľom bolo mať retroaktívny účinok [11] a v dotknutých ustanoveniach alebo inde v colnom kódexe žiadne také náznaky neexistujú.

36 Oba prístupy teda vedú k záveru, že články 217 až 232 colného kódexu sa neuplatňujú na situácie existujúce pred 1. januárom 1994.

37 Strany sa však nezhodujú v tom, kedy začala predmetná situácia existovať.

38 Belgicko a Komisia zastávajú názor, že „situácia" začala existovať vtedy, keď pri dovoze vznikol colný dlh (v šiestich prípadoch pred 1. januárom 1994). Molenbergnatie tvrdí, že „situáciou" je konanie smerujúce k vybratiu cla, ktoré začalo, keď bola suma cla zapísaná do účtovnej evidencie (vo všetkých prípadoch po 1. januári 1994).

39 Podľa mňa však nemožno súhlasiť s tvrdením Belgicka, že všetky dotknuté pravidlá sú hmotnoprávne, a mám odlišný názor od Molenbergnatie a Komisie o uplatniteľnosti prístupu z veci Salumi na tento prípad.

40 Ako prvé a najdôležitejšie je potrebné uviesť, že pravidlá obsiahnuté v článkoch 217 až 232 colného kódexu sa mi zdajú byť prevažne a celkom jasne procesnej povahy. Iba niekoľko z uvedených pravidiel sa týka hmotnoprávnych práv alebo povinností a — v tomto bode nesúhlasím tiež s Komisiou — žiadne z nich nemožno nájsť v článku 221, ktorého sa týkajú zvyšné otázky vnútroštátneho súdu. (Je pravdou, že ak by bola odpoveď na tretiu otázku taká, že dlh zanikol, bolo by to hmotnoprávne pravidlo, ale nemyslím si, že ide o tento prípad — pozri bod 73 a nasl. nižšie).

9 — Spojené veci 212/80 až 217/80 Salumi a i., Zb. 1981, s. 2735 v bodoch 6 až 12; pozri tiež vec C-261/96 Conserchimica, Zb. 1997, s. I-6177, v bodoch 14 až 22. Oba rozsudky sa týkali nariadenia č. 1697/79.

10 — Vec Salumi, bod 11.

11 — Tamtiež, bod 12.

41 Samotný uvedený faktor by mohol byť považovaný za dostatočný dôvod postupovať podľa normálneho princípu a neuplatňovať procesné pravidlá predchádzajúcich právnych predpisov na túto vec.

42 Navyše som toho názoru, že prístup z veci Salumi, podľa ktorého by sa so zmiešaným celkom hmotnoprávnych a procesných pravidiel malo zaobchádzať tak, ako keby boli všetky hmotnoprávne, je v tejto veci neprimeraný.

43 Po prvé, myslím si, že uvedený prístup musí byť vo všeobecnosti používaný opatrne. Ak by sa podľa neho postupovalo príliš liberálne, hrozí oslabenie základného rozlíšenia medzi uplatňovaním nových procesných pravidiel na prebiehajúce konania, ale neuplatňovaním nových hmotnoprávnych pravidiel na predtým existujúce situácie. Množstvo opatrení obsahuje tak hmotnoprávne, ako aj procesné pravidlá, ale prístup z veci Salumi je primeraný len vtedy, keď sú obidve neoddeliteľne spolu zviazané.

44 Na určenie, či ide o tento prípad, nemôže byť dostačujúce nazerať na kombinované pravidlá izolovane; musia byť tiež porovnané s predchádzajúcim režimom pred tým, ako možno rozhodnúť, či procesné aspekty možno nezávisle uplatňovať na konania, ktoré vznikli podľa uvedeného režimu.

45 V uvedenom ohľade prechod od predchádzajúcich právnych predpisov Spoločenstva na colný kódex možno podľa môjho názoru odlíšiť od predchádzajúceho prechodu od nesúrodého súboru vnútroštátnych pravidiel na zjednotenú právnu úpravu Spoločenstva, čo bolo aktuálne vo veci Salumi.

46 Konania prebiehajúce v čase nadobudnutia účinnosti nariadenie č. 1697/79 boli upravené rozličnými vnútroštátnymi pravidlami týkajúcimi sa vyberania cla, ktoré bolo zistené následnou kontrolou, najmä čo sa týka povinnosti pristúpiť k vyberaniu a určenia lehôt, v rámci ktorých sa malo vyberanie uskutočniť; dokonca ani pravidlá o vzniku colného dlhu ešte neboli harmonizované.[12] Ako na to Súdny dvor poukázal v bode 14 svojho rozsudku vo veci Salumi, uplatnenie nových pravidiel Spoločenstva na také konania mohlo vyústiť — v závislosti od rozdielov vo vnútroštátnej praxi pri začatí konania — do neodôvodnených rozdielov v zaobchádzaní s ohľadom na transakcie uskutočnené za podobných okolností, porušujúc tak princípy rovnosti a spravodlivosti.

12 — To bolo uskutočnené smernicou Rady 79/623/EHS z 25. júna 1979 o harmonizácii ustanovení zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení týkajúcich sa colného dlhu (Ú. v. ES L 179, 1979, s. 31), ktorá mala byť vykonaná najneskôr do 1. januára 1982.

47 To sa neudialo v tomto prípade, keďže právne predpisy a konania spred roku 1994 boli jednotné v celom Spoločenstve a sú teraz vo veľmi veľkom rozsahu jednoducho zhrnuté v colnom kódexe. Za uvedených okolností nevidím žiadnu potrebu odchýliť sa od základnejšieho princípu tým, že sa články 217 až 232 colného kódexu budú považovať za nedeliteľný celok, ktorého procesné zložky nemožno uplatňovať na konania prebiehajúce v čase, keď články nadobudli účinnosť. Dokonca aj v rozsahu, v akom sa uvedené zložky odlišujú od predtým účinných procesných pravidiel, ich uplatnenie *ex nunc* nespôsobuje žiaden rozpor, keďže fungujú v rámci harmonizovaného a zväčša nezmeneného rámca. A možno opäť zdôrazniť, že ustanovenia, o ktoré ide, sú tu ustanoveniami článku 221, ktoré sú výlučne procesné.

48 Ak by sa v tomto prípade malo postupovať podľa prístupu z veci Salumi, malo by to navyše niektoré problematické alebo prekvapujúce dôsledky.

49 Implikovalo by to napríklad odlíšenie 16 z 253 článkov colného kódexu ako článkov tvoriacich oddelený, nedeliteľný celok, hoci tvoria dve z piatich hláv kapitoly o colnom dlhu, ktorá je samotná jasne súdržnou jednotkou v rámci kódexu, ktorý bol osobitne koncipovaný ako jednotný celok práva. Také delenie sa nezdá byť ani ľahké a ani žiaduce.

50 Tiež by to znamenalo — v tejto veci, ale so všetkou pravdepodobnosťou aj v akejkoľvek inej z vecí, ktoré budú stále pravdepodobne nastoľované vzhľadom na predmetné právne predpisy — oživenie procesných ustanovení zrušeného opatrenia, aby sa uplatnili na konania, ktoré v čase zrušenia ešte neprebiehali, a na situáciu, o ktorej sa vtedy ani nevedelo, že existuje. Taký výsledok určite nevyžadujú požiadavky právnej istoty a legitímnej dôvery a môže byť dokonca považovaný za odporujúci uvedeným požiadavkám. Ak je to vo všeobecnosti tak, že nové procesné pravidlá sa uplatňujú na prebiehajúce konania, musí to byť *a fortiori* pravdou v konaniach, ktoré ešte len majú byť začaté.

51 Napokon by som poukázal na to, že vo veci Holandsko/Komisia [13] Súdny dvor posudzoval množstvo ustanovení colného kódexu — vrátane predmetného článku 221 — spolu s im zodpovedajúcimi ustanoveniami v predchádzajúcich právnych predpisoch. Zatiaľ čo jasne uviedol, že procesné pravidlá mali byť uplatňované na konania prebiehajúce od 1. januára 1994, ale hmotnoprávne pravidlá nemali byť uplatňované retroaktívne, Súdny dvor sa nesnažil postupovať podľa prístupu z veci Salumi ale zaobchádzal s každým pravidlom oddelene. Hoci roz-

13 — Vec C-156/00, Zb. 2003, s. I-2527; pozri najmä body 35, 36 a 62 až 67.

sudok neuvádza žiaden dôvod pre uvedený postup, možno tušiť, že relevantnými boli úvahy rovnakého druhu ako tie uvedené vyššie.

52 Preto zastávam názor, že odpoveď na prvú otázku vnútroštátneho súdu by mala byť taká, že procesné pravidlá obsiahnuté v článkoch 217 až 232 Colného kódexu Spoločenstva sa uplatňujú na vyberanie colného dlhu, ktorý vznikol pred 1. januárom 1994; hmotnoprávne pravidlá sa nevzťahujú na situácie existujúce pred nadobudnutím ich účinnosti.

53 Keďže pravidlá, o ktoré ide vo zvyšných otázkach, sú, aspoň pri analýze, procesnej povahy, mal by sa uplatňovať článok 221 colného kódexu; pri preskúmavaní uvedených otázok budem napriek tomu posudzovať tak uvedené ustanovenie, ako aj predchádzajúce právne predpisy.

Otázka 2: chronologický postup zápisu do účtovnej evidencie a oznámenia dlžníkovi

54 Druhá otázka vnútroštátneho súdu sa týka záležitosti načasovania.

55 V každom prípade, tak podľa pôvodných, ako aj súčasných právnych predpisov, keď je jasné, že vznikol colný dlh, ale nebol zapísaný do účtovnej evidencie, musí byť zapísaný do dvoch dní odo dňa, v ktorý môžu colné orgány [14] zistiť sumu a dlžníka a musí byť ihneď oznámený dlžníkovi. [15] Také oznámenie však teraz nemôže byť platne uskutočnené po viac ako troch rokoch po dni vzniku colného dlhu, [16] kým predtým bola lehota tri roky odo dňa „zápisu do účtovnej evidencie" v zmysle nariadenia č. 1697/79. [17]

56 Prvý dovoz sa uskutočnil 9. apríla 1992. Do troch rokov od uvedeného dňa, do 27. februára 1995, informovali colné orgány Molenbergnatie o tom, že clo je splatné. Podľa belgickej vlády sumu do účtovnej evidencie zapísali 7. marca 1995, stále v rámci troch rokov. Výzvu na zaplatenie odoslali 29. septembra 1995, po uplynutí troch rokov od prvého dovozu, ale do troch rokov odo dňa zvyšných dovozov.

14 — Článok 220 ods. 1 colného kódexu; článok 5 nariadenia č. 1854/89.

15 — Článok 221 ods. 1 colného kódexu; článok 6 ods. 1 nariadenia č. 1854/89.

16 — Článok 221 ods. 3 colného kódexu.

17 — Článok 2 ods. 1 druhý pododsek nariadenia č. 1697/79.

Nariadenie č. 1697/79

57 Komisia, podľa ktorej sa otázka musí zodpovedať v kontexte nariadenia č. 1697/79, cituje rozhodnutie Súdneho dvora vo veci Antero: [18] „Výraz ‚zápis do účtovnej evidencie' použitý v článku 1 ods. 2 písm. c) a v druhom pododseku článku 2 ods. 1 [nariadenia č. 1697/79] odkazuje na správny akt určujúci sumu dovozných alebo vývozných ciel, ktoré majú byť vybraté príslušnými orgánmi, a nie na zápis takej sumy do účtovných kníh alebo na ekvivalentný počítačový nosič colnými orgánmi. Taký zápis nie je predchádzajúcou podstatnou podmienkou na uskutočnenie úkonu smerujúceho k úhrade sumy cla, ktorá bola zistená následnou kontrolou."

58 Možno dodať, že vo veci William Hinton & Sons [19] citovanej v už uvedenom uznesení zaujal Súdny dvor postoj, že na relevantné účely je zápis do účtovnej evidencie úradným aktom, ktorý nevyhnutne nespočíva v skutočnom zápise v účtovných knihách, ale ktorý predchádza oznámeniu a vybratiu cla tak, že sa na neho musí nazerať tak, akoby bol prijatý najneskôr v deň, v ktorý je suma oznámená osobe zodpovednej za zaplatenie.

18 — Uznesenie z 8. júla 2002 vo veci C-203/01, neuverejnené v Zbierke; pozri Ú. v. ES C 274, 2002, s. 16.

19 — Uznesenie vo veci C-30/00 Zb. 2001, s. I-7511, body 45 a 46.

59 Teda, či už bolo oznámenie uskutočnené listom z 27. februára 1995 alebo listom z 29. septembra 1995, musí sa chápať tak, že zápis do účtovnej evidencie na účely nariadenia č. 1697/79 mu predchádzal.

60 Môže však existovať jednoduchší prístup k problému, o ktorom má rozhodovať vnútroštátny súd, ak sa nariadenie č. 1697/79 skutočne uplatňuje a ak, ako uvádza vo svojich pripomienkach belgická vláda, bola suma dlhu v skutočnosti zapísaná do účtovných kníh 7. marca 1995.

61 Podľa nariadenia č. 1697/79 je lehota na začatie úkonu smerujúceho k úhrade ciel „tri roky odo dňa zápisu sumy pôvodne požadovanej od osoby zodpovednej za jej zaplatenie do účtovnej evidencie, alebo, keď neexistuje žiadny zápis do účtovnej evidencie, odo dňa vzniku colného dlhu týkajúceho sa uvedených tovarov".

62 Na uvedenom základe je jasné, že oznámenie z 29. septembra 1995, ktorého platnosť sa nezdá byť inak napádaná zo strany Molenbergnatie, bolo zaslané po, a do troch rokov po, fyzickom zápise do účtovnej evidencie 7. marca 1995 — ak možno uvedený dátum preukázať —, ktorý samotný nastal do troch rokov po dňoch všetkých dovozov.

Colný kódex

63 Druhá otázka vnútroštátneho súdu sa osobitne dožaduje výkladu článku 221 colného kódexu, ktorý považujem za uplatniteľný skôr ako nariadenie č. 1697/79.

64 V takom prípade nie je lehota tri roky odo dňa zápisu do účtovnej evidencie, ale tri roky odo dňa vzniku colného dlhu, teda dňa dovozu.[20] Vyvstáva teda otázka, či list z 27. februára 1995 môže predstavovať platné oznámenie do tej miery, že zjavne predchádzalo zápisu do účtovnej evidencie, zatiaľ čo ustanovenia colného kódexu predpokladajú zápis pred oznámením.

65 Uznesenia vo veci Antero a Hinton boli založené na koncepte „zápisu do účtovnej evidencie", typickom pre nariadenie č. 1697/79, teda na koncepte úradného aktu riadne určujúceho sumu, ktorá sa má vybrať, logicky považovaného za uskutočnený pred tým, ako bola suma oznámená.

66 Článok 217 ods. 1 colného kódexu však definuje rovnaký pojem ako akt, ktorým je suma cla „zapísaná do účtovných záznamov alebo na akékoľvek iné ekvivalentné médium [colnými] orgánmi", čo je definícia jasne odvodená z nariadenia č. 1854/89, a nie z nariadenia č. 1697/79 — „zápis do účtovných záznamov alebo na akékoľvek iné médium používané namiesto nich colnými orgánmi".

67 Preto nemožno považovať zápis do účtovnej evidencie, na účely colného kódexu, za uskutočnený v akýkoľvek iný moment, ako je moment skutočného záznamu na príslušné médium.

68 Podľa článku 221 ods. 1 colného kódexu má byť suma cla oznámená dlžníkovi „hneď, ako bola zapísaná do účtovnej evidencie". Uvedené znenie, ktoré je potvrdené inými jazykovými verziami, nemôže odkazovať na inú súslednosť, ako je záznam nasledovaný oznámením.

69 Nedomnievam sa, že uvedený výklad je ovplyvnený rozsudkom vo veci De Haan[21],

20 — Presnejšie, deň prijatia colného vyhlásenia (pozri článok 201 ods. 2 colného kódexu).

21 — Vec C-61/98, Zb. 1999, s. I-5003, bod 34.

citovaným vo veci Antero alebo rozsudkom vo veci Covita [22], citovaným vo veci De Haan, v tom zmysle, že nedodržanie lehôt v článkoch 3 a 5 nariadenia č. 1854/89 nebráni úkonu smerujúcemu k úhrade sumy cla, ktorá bola zistená následnou kontrolou, pretože uvedené lehoty sú relevantné iba čo sa týka vzťahov medzi členskými štátmi a Spoločenstvom, s cieľom zabezpečiť rýchly a jednotný výkon pravidiel colnými orgánmi.

70 Po prvé, lehoty, na ktoré sa v uvedených veciach odkazuje, sa týkajú zápisu do účtovnej evidencie do určenej lehoty po tom, čo sa orgány dozvedeli o existencii dlhu, nie oznámenia dlžníkovi v rámci určenej lehoty po zápise do účtovnej evidencie. Po druhé, článok 221 colného kódexu je novým ustanovením s novou štruktúrou; umiestňuje definíciu zápisu do účtovnej evidencie odvodenú z nariadenia č. 1854/89 do priameho vzťahu s lehotou na oznámenie dlžníkovi odvodenou z nariadenia č. 1697/79 a nemožno ho chápať tak, že sa týka iba vzťahov medzi členskými štátmi a Spoločenstvom.

71 Preto sa domnievam, že odpoveď na druhú otázku vnútroštátneho súdu by mala byť v tom zmysle, že článok 221 Colného kódexu Spoločenstva vyžaduje, aby bola suma cla zapísaná do účtovnej evidencie pred tým, ako je oznámená dlžníkovi.

72 V dôsledku toho bol v tejto veci list z 27. februára 1995 zaslaný v trojročnej lehote vo všetkých prípadoch, ale platne mu nepredchádzal zápis do účtovnej evidencie; list z 29. septembra 1995 bol zaslaný v trojročnej lehote s ohľadom na všetky dovozy okrem prvého a platne mu predchádzal zápis do účtovnej evidencie, pokiaľ môžu orgány preukázať, že dňom uvedeného zápisu bol skutočne 7. marec 1995.

Otázka 3: právne dôsledky oznámenia po viac ako troch rokoch od dňa vzniku colného dlhu

73 Článok 221 ods. 3 colného kódexu stanovuje, že oznámenie dlžníkovi sa za normálnych okolností [23] nemôže uskutočniť po viac ako troch rokoch odo dňa vzniku colného dlhu, v tomto prípade pri dovoze. Vnútroštátny súd sa pýta, aké sú právne dôsledky oznámenia mimo uvedenej lehoty, a osobitne, či dlh zanikol alebo je len nevymáhateľný.

74 Prvý dovoz sa uskutočnil 9. apríla 1992. Na základe mnou navrhnutých odpovedí na prvé dve otázky sa domnievam, že sa žiadne platné oznámenie nemôže považovať za

22 — Vec C-370/96, Zb. 1998, s. I-7711, body 36 a 37.

23 — Pozri bod 77 nižšie.

uskutočnené v rámci troch rokov nasledujúcich po uvedenom dni, hoci sa nezdá, že tento problém vzniká v iných prípadoch, ak môžu orgány preukázať zápis do účtovnej evidencie 7. marca 1995. Ak by sa však konštatovalo, že sa uplatňuje nariadenie č. 1697/79, lehota podľa uvedeného nariadenia by v každom prípade bola dodržaná — pozri body 57 až 62 vyššie.

75 Molenbergnatie, Belgicko a Komisia súhlasia, že účinok uplynutia trojročnej lehoty nespočíva v zániku dlhu, ale v tom, že ho nemožno viac vymáhať. To sa mi zdá byť správnou analýzou.

76 Táto analýza je, ako na to poukazuje Belgicko, obsiahnutá v rozsudku Súdneho dvora vo veci SPKR. [24] Zodpovedajúce pravidlo v nariadení č. 1697/79 bolo navyše opísané Súdnym dvorom vo veci Conserchimica [25] ako „pravidlo obmedzenia úkonov". Ako bolo poznamenané vo všetkých troch súboroch pripomienok, články 233 a 234 colného kódexu vyčerpávajúco vymenúvajú situácie, v ktorých môže colný dlh zaniknúť, nezahŕňajú však uplynutie lehoty v článku 221 ods. 3.

77 Okrem toho treba mať na pamäti, že aj podľa článku 221 ods. 3 môže byť oznámenie, za určitých podmienok, uskutočnené po uplynutí troch rokov, keď v dôsledku trestného činu orgány nemohli určiť dlžnú sumu. A podľa súčasnej verzie uvedeného ustanovenia [26] je lehota prerušená počas trvania konania o akomkoľvek odvolaní proti rozhodnutiu colných orgánov. Uplynutie trojročnej lehoty nie je teda za všetkých okolností prekážkou pristúpenia k vybratiu cla, čo je faktor, ktorý potvrdzuje, že dlh uplynutím trojročnej lehoty nezaniká.

78 Odpoveď na tretiu otázku vnútroštátneho súdu by preto mala byť taká, že ak suma cla, ktoré má byť zaplatené, nie je oznámená dlžníkovi v rámci trojročnej lehoty predpísanej v článku 221 ods. 3 Colného kódexu Spoločenstva, colný dlh nezaniká, ale nemožno viac uskutočniť iný úkon smerujúci na jeho úhradu, ako je úkon v prípadoch osobitne stanovených v uvedenom ustanovení.

Otázka 4: forma oznámenia

79 Štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či musia členské štáty

24 — Vec C-112/01, Zb. 2002, s. I-10655, najmä v bodoch 30 až 32.

25 — Citované v poznámke pod čiarou 9; v bode 20.

26 — Pozri poznámku pod čiarou 3.

definovať „primerané postupy", v súlade s ktorými má byť dlžník upovedomený o sume cla, a či môže v prípade, že to tak nie je, predstavovať akýkoľvek dokument zaslaný dlžníkovi a stanovujúci sumu cla oznámenie, ak aj neodkazuje na článok 221 colného kódexu ani z neho nevyplýva, že predstavuje oznámenie o sume dlžného cla.

80 Táto otázka sa týka problému v konaní vo veci samej iba v tom prípade, ak bolo oznámenie uskutočnené v rámci príslušného trojročného obdobia a bolo v ostatných ohľadoch platné.

81 Naznačil som [27], že ak sa uplatňuje colný kódex, čo je v súlade s mojím názorom, list z 27. februára 1995 bol zaslaný v rámci trojročnej lehoty vo všetkých prípadoch, ale nepredchádzal mu platne zápis do účtovnej evidencie, a list z 29. septembra 1995 bol zaslaný v rámci trojročného obdobia s ohľadom na všetky dovozy okrem prvého a platne mu predchádzal zápis do účtovnej evidencie ak môžu orgány preukázať, že dátum uvedeného zápisu bol skutočne 7. marec 1995. Ak by sa však mali uplatňovať pôvodné právne predpisy, obom listom platne predchádzal „zápis do účtovnej evidencie" v zmysle nariadenia č. 1697/79.

27 — Pozri bod 72.

82 Článok 221 ods. 1 colného kódexu uvádza, že suma cla má byť oznámená dlžníkovi „v súlade s ustanovenými postupmi"; znenie článku 6 ods. 1 nariadenia č. 1854/89 je mierne odlišné, ale rozdielnosti, ktoré sa líšia podľa jazykových verzií, sa nezdajú byť akýmkoľvek spôsobom podstatné. Článok 2 ods. 2 nariadenia č. 1697/79 stanovil, že úkon smerujúci k úhrade cla mal byť uskutočnený „oboznámením dotknutej osoby o sume dovozných ciel alebo vývozných ciel, za ktorých zaplatenie je zodpovedná".

83 V uvedenom znení nemožno vidieť akúkoľvek povinnosť na strane členských štátov definovať akúkoľvek osobitnú formu alebo postup pre oznámenie. Žiadna osobitná forma alebo postup nie je ani spresnený v právnych predpisoch Spoločenstva.

84 Podľa colného kódexu a nariadenia č. 1854/89 však musí byť postup „primeraný".

85 Molenbergnatie a Komisia presvedčivo tvrdia, že v každom prípade, na zabezpečenie právnej istoty a na ochranu legitímnej dôvery, musí byť dlžník schopný jasne určiť povahu, základy a účinky oznámenia a deň, v ktorý uvedené účinky vyvolá. Avšak, ako poukazuje Komisia, v prípade neexistencie

akýchkoľvek osobitných pravidiel v uvedenom ohľade, súlad s uvedenými kritériami je skutkovou záležitosťou, ktorú má zhodnotiť príslušný vnútroštátny súd.

86 Odpoveď na štvrtú otázku vnútroštátneho súdu by preto mala byť taká, že od členských štátov sa nevyžaduje spresniť formu, v ktorej má byť oznámená suma cla dlžníkovi na účely článku 221 colného kódexu, ale že oznámenie musí byť uskutočnené takým spôsobom, aby to umožnilo dlžníkovi jasne určiť jeho povahu, základy a účinky, najmä s ohľadom na sumu cla, udalosť, na základe ktorej clo vzniklo, a deň, v ktorý vyvoláva účinky.

Návrh

87 Navrhujem preto, aby Súdny dvor dal na otázky Hof van Beroep te Antwerpen tieto odpovede:

1. Procesné predpisy obsiahnuté v článkoch 217 až 232 Colného kódexu Spoločenstva sa uplatnia na vyberanie colného dlhu, ktorý vznikol pred 1. januárom 1994; hmotnoprávne predpisy sa neuplatnia na situácie existujúce pred nadobudnutím ich účinnosti.

2. Článok 221 colného kódexu vyžaduje, aby bola suma cla zapísaná do účtovnej evidencie pred tým, ako je oznámená dlžníkovi.

3. Ak nie je suma cla, ktoré má byť zaplatené, oznámená dlžníkovi v lehote troch rokov stanovenej v článku 221 ods. 3 colného kódexu, colný dlh nezaniká, ale nemožno podniknúť úkon smerujúci k jeho úhrade okrem prípadov osobitne stanovených v uvedenom článku.

4. Od členských štátov sa nevyžaduje spresniť formu, v ktorej má byť suma cla oznámená dlžníkovi na účely článku 221 colného kódexu. Uvedené oznámenie však musí byť uskutočnené takým spôsobom, aby to umožnilo dlžníkovi jasne určiť jeho povahu, základy a účinky, najmä s ohľadom na sumu cla, udalosť, na základe ktorej clo vzniklo, a deň, v ktorý vyvoláva účinky.